

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ वन सेवा, स्वायत्त एण्ड वाटर कन्ट्रोल समूह, नवौं तह, वरिष्ठ जलाधार व्यवस्थापन अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ;

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क:-२००

द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क:-३०

परीक्षा योजना (Exam Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा योजना	प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	पूर्णाङ्क	समय	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम पत्र	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	४०
		ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	
द्वितीय पत्र	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय	-	विक्षेपणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	१००	३ घण्टा	४०
			विक्षेपणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्यः

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतको समूहहरू/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्रको प्रथम खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको लागि सेवा, समूह, उपसमूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम अनुरूप फरक फरक हुनेछ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ, भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ। यसैगरी द्वितीय पत्रका परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ।
- प्रथम पत्रको खण्ड (क) का लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको प्रत्येक प्रश्नकालागि अलग अलग उत्तरपुस्तिका हुनेछन्।
- लिखित परीक्षाको माध्यम नेपाली वा अङ्ग्रेजी वा नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवै पनि हुन सक्नेछ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपाल र बागमती प्रदेशको सन्दर्भमा आधारित भएर सोधिने छ।
- समाधानमूलक प्रश्नको उत्तर आवश्यकता अनुसारको अङ्कभारमा आधारित भइ चार भागना विभाजन गरी सोधिने छ।
 - पहिलो भागमा समस्याको पहिचान,
 - दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा कानून, सरकारी नीति र कार्यक्रम,
 - तेस्रो भागमा समस्या समाधाको लागि सुझाव,
 - चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिकाहरू।
- यस पाठ्यक्रममा जे सुकै लेखिएका भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमावली, नीति, नियमहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भइ हटाइएका वा थप गरी संशोधन भइ) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
- प्रथम चरणका लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
- पाठ्यक्रम परिमार्जित मिति: २०८१/०६/१४

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ वन सेवा, स्वायत्त एण्ड वाटर कञ्जरभेसन समूह, नवौं तह, वरिष्ठ जलाधार व्यवस्थापन अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

पूर्णाङ्क: ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१. नेपालको संविधान र यसका विशेषताहरू
 - १.२. व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.३. सार्वजनिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१. सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२. कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.३. आर्थिक प्रशासन-बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१. व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२. व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेणा, नियन्त्रण, निर्णय र समन्वयको महत्त्व
 - ३.३. व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१. विकास प्रशासनका अवधारणा
 - ४.२. विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३. बागमती प्रदेशको चालु आवधिक योजना
 - ४.४. दिगो विकास
 - ४.५. विकेन्द्रिकरण
 - ४.६. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.७. सार्वजनिक, निजी साझेदारी
 - ४.८. सुशासन
 - ४.९. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.१०. जनसङ्ख्या र बसाइँसराइ
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१. लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२. कानूनी राज्य
 - ५.३. मानव अधिकार
 - ५.४. लैङ्गिक सवाल
 - ५.५. सारक्षण र सकरात्मक विभेद
 - ५.६. प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपालको समाज र यसको बनोट
 - ६.१. नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२. आदिवासी, जनजाती, मधेसी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

१. **Acts and Rules/Regulations**

- १.१. Soil and Water Conservation Act, 1982 (2039)
- १.२. Soil and Water Conservation Regulation, 2042
- १.३. Conservation Area Management Rules, 1996 (2053)
- १.४. Environment Protection Act, 2076
- १.५. Environment Protection Regulation, 2077
- १.६. Forest Act, 2076 and Rules
- १.७. Private Forest Regulations, 2041
- १.८. Financial Procedures Rules, 2077
- १.९. Aquatic Animal Protection Act, 1961 (2016).
- १.१०. Local Governance Operation Act, 2074 – Relevant Sections
- १.११. Nepal Civil Service Act, 2049
- १.१२. Nepal Civil Service Regulations, 2050
- १.१३. Nepal Forest Service (Structure, Groups, Class division, Appointment and Promotion) Regulations, 2051

२. **Policies, Strategies and Guidelines**

- २.१. Nepal's Current Development Plan - Forestry and Environment Sector.
- २.२. Agriculture Development Strategy, 2014
- २.३. National Environmental Impact Assessment (EIA) Guidelines
- २.४. Buffer-zone Management Guidelines, 1999
- २.५. Nepal Water Plan
- २.६. EIA Guidelines for Forestry Sector,
- २.७. IEE Manual for Forestry Sector
- २.८. IEE and EIA Review Guidelines for Forestry Sector
- २.९. National Biodiversity Strategy
- २.१०. Nepal Biodiversity Implementation Plan
- २.११. Poverty Reduction Strategy, 2002
- २.१२. Wetland Policy, 2069
- २.१३. Environmental Policy and Action Plan
- २.१४. Medicinal Plants and Non-Timber Forest Products (NTFP) Policy, 2061

१. Soil and Water Conservation

- १.१. Physical and biological properties of soil and introduction to problem soils.
- १.२. Factors responsible for soil formation and their development processes, understanding soils of Nepal.
- १.३. Universal Soil Loss Equation and its use in predicting soil loss.
- १.४. Concept of Geology and Geological process and understanding the Geology of Nepal.
- १.५. Concept of Engineering Geological hazards like: landslides, floods, etc.

२. Hydrology and Watershed Management

- २.१. Understanding Hydrology and its process.
- २.२. Basic concepts of hydrological cycle and its relationships to watershed management
- २.३. Integrated Sub-Watershed Management Planning (ISWMP) and its participatory application.
- २.४. Concept of hydrograph, methods to prepare hydrograph and its importance in watershed management.
- २.५. Basin Approach of Integrated Watershed Management
- २.६. Participatory monitoring and evaluation of watershed management.

३. Land use

- ३.१. Define land use and explain different types of land use and their conflicts in Watershed Management in Nepal.
- ३.२. Erosion susceptibility of different land use and land systems of Nepal.
- ३.३. Sloppy Agriculture Land Technology (SALT) and its application in sustainable management of watersheds.
- ३.४. Different forms of agro-forestry practices and their roles in forest and watershed management
- ३.५. Understanding traditional land use systems, land capability classification and their significance in land use of Nepal.

४. Soil Conservation Engineering

- ४.१. Different types of soil conservation engineering devices: gully plugging, check dams, spill ways, chutes, embankment, spurs, contour trenching, bunding, diversion channel, shelter belt/ green belt and run -off control etc.
- ४.२. Run-off, its processes and methods for estimating run-off and the use of conservation ponds in the watersheds.
- ४.३. Ways and means to conserve water and minimize erosion in the Siwaliks
- ४.४. Low-cost bio-engineering techniques and their application for soil conservation and river training program.

५. Environment

- ५.१. Understanding Initial Environmental Examination (IEE), Environmental Impact Assessment (EIA) and Strategic Environment Assessment (SEA) and their application in the planning process.
- ५.२. Point source and non-point source of water pollution and methods to mitigate them.
- ५.३. Role of vegetation in carbon sequestration.
- ५.४. Tourism and Environment, in relation to mountaineering and trekking, and concept of Eco-tourism.
- ५.५. Highlight on the evolution of environmental assessment process in development planning.
- ५.६. Climate change and carbon trading related issues.

६. Planning, Research, Extension and Conservation Education

- ६.१. Concept, importance and need for Extension and Conservation Education in Nepal.
- ६.२. Roles and responsibilities of motivators and extension workers in watershed management.
- ६.३. Research in watershed management in Nepal, with particular reference to Kulekhani watershed and their implications.
- ६.४. Application and use of GIS, Remote Sensing, aerial photographs, topographical maps for delineation, measurement and assessment of watershed, natural resources.

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ वन सेवा, स्वायल एण्ड वाटर कञ्जरभेसन समूह, नवौं तह, बरिष्ठ जलाधार व्यवस्थापन अधिकृत वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ६.५. Application and use of Object Oriented Project Planning (ZOPP) Technique in participatory project formulation.
- ६.६. Capacity building of local farmers, professionals and institutions in Integrated Watershed Management.
- ६.७. Mitigating measures to address environmental issues.
७. **Different issues and tools regarding natural resources Conversation**
 - ७.१. Wild-life conservation issues in Nepal.
 - ७.२. NTFP, Bamboo and Rattans and income Generating Activities.
 - ७.३. Appropriate and Intermediate Technologies for Rural Development in Nepal.
 - ७.४. Sampling Technologies, Rapid Rural Appraisal and Participatory Rural Appraisal. Tools and techniques applied for socio economic studies.
 - ७.५. Medicinal and aromatic plants of Nepal.